

vijā būs bail dzīvot

ras puses – tomēr ir jūtams, ka sabiedrība Latvijā un pasaulē top vairāk vai mazāk orientēta uz taisnīgas informācijas iegūšanu. Cilvēki meklē alternatīvas. Viņi vēlas iegūt tiešo informāciju no paša informācijas nesēja. Bet – informācijas nepietiekamība ir absolūta. Pamatā parādās tikai šis atstāstījums, kas, protams, bojā visas sabiedrības viedokli vienā vai otrā aspektā.

R.B.: – Man šķiet, ka mediju degradāciju, kas dzenas pēc dzeltenas popularitātes, labi atklāj ASV prezidenta Teodora Delano Rūzvelta gadījums. Kurš gan nezina slaveno bildi, kur viņš ar Staļinu un Čerčilu sēž, lemjot par pēckara Eiropas valstu likteņiem. Jā, viņš fotogrāfijā redzams ratiņkrēslā, taču līdz tam daudzi amerikāņi pat nenojauta, ka viņu prezidents ir invalīds. Prese respektēja prezidenta cilvēku lūgumu – nefotografēt viņu ratiņos. Manuprāt, starp to laikmetu un mūsdienām ir bezdibenis. Varu nevajag glorificēt un to vajag kontrolēt, taču brīžiem izskatās, ka piemums vara tiek apzināti apņirgta, lai vēlāk tās lēmumu legimitāti varētu apšaubīt. Ir liela daļa gadījumu, kad mediji pozitīvo pusi nemaz necenšas atspoguļot.

Z.Č.: – Vinnē tie, kurus neatpazīst...

S.Ā.: – Ļoti liela daļa deputātu vispār nav kāpuši tribīnē... Aktīvi debatē vien kādi trīs, četri...

R.B.: – Tie visi ir no opozīcijas, un tam ir liela nozīme...

S.Ā.: – Tostarp pozīcijas deputāti vispār neuzskata par vajadzīgu kāpt tribīnē un skaidrot to, kāpēc kas kam vajadzīgs... Ir zudusi tradīcija, kaut vai saīstībā ar budžetu, koalīcijas partijām nākt un vismaz formāli pirms balsojuma pateikt: šajā budžetā tas un tas ir labi, tas un tas slikti, bet... mēs balsosim par to. Šī tradīcija ir mirusi.

Z.Č.: – Mēs te sēžam, izsakām viedokļus, bet daudziem nebūs svarīgi, vai tas Ringolds, Viktors vai es... Jo viņiem jau būs izstrādājies viedoklis par mums. Zināmā mērā vadoties no tā tēla, kas ir iebārots sabiedrībai caur masu medijiem, arī internetu. Viennozīmīgs tēls ir vieglāk sagremojams. Tā ir realitāte. Un sabiedrību tas pilnīgi apmierina.

Kā to mainīt? Grūti pateikt... Nu nevar internetu ielikt rāmjos. Tieši tāpat, kā nevar pateikt presei – jūs esat profesionāli vai neprofesionāli... Tā ir viņu dzīves telpa, un... uzskatīsim, ka prese ir neatkarīga. Lai ar to, runājot par profesionalitāti, nodarbojas redaktori, lai ar to nodarbojas mediju īpašnieki. Tikai jautājums – kāpēc pērk vienu vai otru masu mediju? Ja paskatāmies uz rakstiem, tad jāpiekrīt, ka tā saucamie dziļie raksti pēdējos gados ir manāmi samazinājušies. Tas ir redaktoru un redakciju jautājums.

Mēs labi zinām, ka cilvēki ir vadāmi. Pūļa efekts tomēr pastāv. Ir arī zinātniski pierādīts, cik procenti cilvēku ir vadāmi, kādās situācijās, kādos apstākļos... Vai tas ietekmē? Protams! Mēs no tā neizbēgsim. Bet, ja mums Saeimā būs cilvēki, kurus ietekmēs pūlis, tad bail dzīvot valstī, kuru sauc par Latviju. Jo – pūlis var būt apmaksāts, pūlis var būt speciāli uzkurbulēts... vienpusēji virzīts. Līdz pat masu nekārtībām... Un tad man kā

pilsonim ir ļoti svarīgi, vai Saeimā ir cilvēki, kuri ekstremālās situācijās var pieņemt lēmumu un nest atbildību. Bet ar dziļu nožēlu man jāsaka: ar katru gadu, katru mēnesi, katru dienu šādu cilvēku paliek mazāk un mazāk. Un tas man, es atvainojos, rada uztraukumu. Jo tā ir atbildība. Lūk, šādā brīdī man nav svarīgi – patīk man šis politiķis vai nē, kāda viņam ir frizūra, kāda viņam iesauka... Man tas ir pilnīgi vienaldzība – man svarīgi, lai viņš spēj pieņemt lēmumu. Un nest pilnu atbildību par šo lēmumu. Jo tas ir karogs, aiz kura var iet. Šo karogu Saeimā nav, un šo karogu nav valdībā.

R.B.: – Politīķi šobrīd baidās pieņemt tālejošus un atbildīgus lēmumus. Jo – par to ir jāatbild. Un tas rada pirmām kārtām neprofesionalitāti. Deputātiem tūri cilvēciskā izpratnē bail kaut ko teikt pūlim...

Z.Č.: – Un ja vēl nonākam tādā situācijā, kad masu medijiem jau pirmsākumos dots tendēts uzdevums – publicēt vai nepublicēt negatīvā aspektā vienu vai otru politisko partiju (nav svarīgi, vai tā pozīcijas vai opozīcijas partija), tad iegūstam uz pūli tendētu, nesagatavotu sabiedrību. Un tā sabiedrības daļa, kas tomēr mēģina rast kaut kādas atbildes, meklē tās pavisam citur.

E.P.: – Politīķiem ne tikai jāspēj argumentēt, bet jāspēj arī saprast, ko viņi vēlas. Nevis tikai pārtikt no Saeimas darba kārtības. Piemēram, viens labs piemērs bija Nacionālās drošības likuma grozījumi pērnā gada pavasarī... Ja tie ietu caur valdību, caur visu mūsu parasto ideju kautuvi, tad tie būtu tur arī noslīkuši. Jautājums, kas bija jāatrisina – valsts interešu aizsardzība. Bez šī procesa to nevar izdarīt.

Strādājot prezidenta kancelejā, manī bezmaz izmisumu radīja tas, ka likumu projektiem nenāca līdzī ne anotācija, ne stenogramma, nekā... Varētu vismaz sabiedrībai sagatavot likuma paskaidrojuma rakstu, kas tur īsti domāts. Tiesniešiem arī kādreiz vajag saprast, ko tad īsti likumdevējs ir domājis. Un, ja viņi to neatrod, tad sāk domāt paši, ko likumdevējs varētu būt saprātīgi domājis. Bet bieži tas, ko viņi izdomā, ir pavisam kas cits.

Z.Č.: – Jautājums – vai paši Saeimas deputāti meklē skaidrojumus? Nē!

E.P.: – Pārsvarā nē...

Z.Č.: – Nākamais jautājums – vai valdības līmenī tos meklē? Vai jūs esat pārliecināti, ka meklē? Vai ierēdņi meklē, vai viņi lasa? Protams, nē. Tāpēc, ka viņi darbojas ar ikdienas rutīnu un sevī pilnveidošana viņus neinteresē. Vai žurnālisti meklē? Vai viņi analizē? Nē! Mums vajadzētu saprast, ka ikdienas laika rutīnā mēs skrienam, skrienam un... nokavējam. Daļa sabiedrības vēlas un meklē. Bet vairākums vienkārši izmanto to, ko, kā teicu, sagatavo kāds cits.

S.Ā.: – Tas nozīmē, ka tev iedod priekšā jau sagremotu barību un tev tā ir jāapēd. Medijiem pēc tam būtu jāliek domāt. Bet mediji to nedara. Tas atkal ved pie tā paša – labais vai sliktais viedoklis. Viens viedoklis. Tu nevari izsisties tam cauri, jo nav variantu, nav viedokļa A, B un C... lai cilvēks varētu domāt, kur īsti ir patiesība. ■